

## România sub teroarea comunistă

### **Inceputurile:** 1944 - 1947

Odata cu întoarcerea armelor împotriva Germaniei naziste (23 august 1944), pentru Romania începe o perioadă cu totul diferită din punct de vedere politic și foarte importantă în același timp pentru a înțelege cum se cuvine istoria viitoare a acestei țări, cel puțin în ceea ce privește tema acestui articol.

Începînd cu 23 august și pînă la abdicarea regelui Mihai, pe 30 decembrie 1947, putem vorbi de mai multe etape distincte. Pînă la 6 martie 1945 a existat o conducere relativ democratică, ostaculată însă de vecinii sovietici. Instalîndu-se însă la această dată guvernul lui Petru Groza, impus cu forța de Uniunea Sovietică, regele se vede constrîns să îl accepte, deși constituția prevedea clar că formarea guvernului intra în prerogativele și puterile regale. Din interior, partidele PNL și PNT, s-au opus deseori presiunii sovietice, această orientare politică fiind împărțită și de casa regală. Greu i-a fost regelui Mihai să constate că sovieticii îi încalcă sau ignoră drepturile constituționale și că de fapt greva pe care a declanșat-o pe 19 august 1945 ca protest împotriva acestei imixțiuni, pe sovietici nu-i neliniștește deloc, aceștia fiind tari și fermi pe poziție.

Marile puteri ale lumii, în primul rînd SUA și Anglia nu puteau interveni în estul Europei, chiar dacă nu le convenea politica sovietică. După lungi ezitări, abia în 19 noiembrie 1946, Londra și Washingtonul au acceptat cabinetul lui Petru Groza, instaurat acum în urma unei votări falsificate. Orientarea spre Moscova era clară. În 10 februarie 1947 se semnează un tratat de pace cu URSS, urmînd apoi o politică clară rusească, dictatorială. Partidele de opoziție sînt ostaculate, blamate, iar în toamna acestui an scoase din guvern. Pe 30 decembrie regele este constrîns să abdice, iar Occidentul a încrucișat brațele neputincios și pasiv. Acum se instaurează Republica Populară Română, comunistă de tip stalinist.

Afară de motivele pur politice, ale geopoliticii, instaurarea acestui regim are și explicații sociale, economice proprii României acelei perioade. Acordurile economice semnate cu Uniunea Sovietică la 8 mai 1945 prevedeau o colaborare fructuoasă între cele două țări. În parte, guvernul lui Groza intenționa o ameliorare economică a țării, însă Moscovei nu-i convenea dezvoltarea economică a acestui satelit, și ca atare s-a opus politicii economice a lui Groza. Anul 1946 a adus o teribilă secetă, mai ales în Moldova, iar aceasta a favorizat și mai mult politica agrară comunistă ce se va concretiza în colectivizare, adică confiscarea bunurilor țăranilor și ale boierilor și crearea cooperativelor agricole de producție.

Rănirea sau mutilarea societății românești nu-i ocolește nici pe funcționarii statali. Ajutați de armata sovietică, reprezentanții partidului comunist, racolați în bună parte dintre oportuniști, oameni fără caracter, fără un crez etic și religios stabil și coerent, le dau ultimatum-ul slujitorilor statului să se înscrie în rîndul membrilor noului partid, sau să suporte consecințele. Mai ales după 6 martie 1945, s-a declințuit o furioasă campanie de vîinare a legionarilor și a liderilor partidelor tradiționale, PNL și PNT. Considerați ca dușmani ai țării, ce au împins România în război împotriva URSS, membrii guvernului lui Antonescu sînt trecuți pe lista neagră a celor ce trebuiau să fie exterminați.

### **Germanii**

Intorcînd armele împotriva Germaniei naziste și a Ungariei horthyste, comuniștii au început să-i persecute și pe germanii și ungurii din România. Masurile luate mai ales împotriva germanilor au fost extrem de dure. Mulți dintre dîșii sînt deportați în teritoriile URSS, mai ales în Siberia. Alții sînt deportați la muncă forțată în Bărăgan. Ca să scape de persecuții, mulți

unguri s-au dat de partea comuniștilor. La fel au procedat și foarte mulți evrei. Măsurile represive împotriva celor două etnii se înăspresc mai mult după 1950, când guvernul comunist se simte mai sigur pe sine.

În 1945 este creat Tribunalul Poporului, un for judiciar în fața căruia sînt aduși toți adversarii noului regim politic. Guvernul condus de Constantin Sănătescu emană în 1945 două decrete prin care sînt grațiați toți cei ce se opuseseră fasciștilor, toți comuniștii sau filocomuniștii arestați, iar celălalt decret stabilește măsuri draconice ce restring libertatea cetățenilor. Lagărele de concentrare unde fuseseră închiși acești deținuți sînt desființate, însă nu în totalitate. Acestea, ca și nenumăratele lagăre din Bărăgan, în special, vor fi populate în curînd cu germani, sau alți adversari ai politicii comuniste. Un teribil lagăr este și cel din Tîrgu Jiu, destinat germanilor, ungarilor și acelor români considerați dușmani ai noii democrații. Primele arestări la Tîrgu Jiu se fac în ziua de 6 septembrie 1944. Imediat sînt înființate alte lagăre la Slobozia, București și în alte localități.

Pe data de 12 septembrie 1944 se semnează convenția de armistițiu cu Uniunea Sovietică. Articolul 2 din această convenție stabilea ca toți germanii și ungurii din România, mai mari de 16 ani, să fie închiși. Puteau lua cu ei cel mult 50 kg de haine sau produse alimentare; toate bunurile lor erau inventariate și predate custodiei comuniste. Pe 18 septembrie Inspectoratul General al Jandarmeriei cere tuturor inspectoratelor regionale să-i aresteze și pe nemții de origine austriacă. O soartă mai blîndă o au celelalte naționalități conlocuitoare (cehi, polonezi, slovaci). Ei nu sînt deportați, însă li se impune domiciliul obligatoriu, iar de două ori pe săptămână trebuie să se prezinte la oficiile de poliție spre a da seamă de tot ceea ce fac.

Pe 20 septembrie 1944, Ministerul Afacerilor Interne (MAI) ordonă arestarea și trimiterea în lagăr a tuturor etnicilor germani sau maghiari, indiferent de vîrstă. Scapă de această decizie evreii, considerați fideli noului regim, sau datorită relațiilor puternice pe care le aveau cu alte state sau instituții financiare sau politice. Acum sînt luați în atenție și preoții, călugării și călugărițele. Ei nu sînt deportați, însă li se impune domiciliul obligatoriu și un control sever. Intrucît dispoziția MAI aplica un tratament mai blînd germanilor românizați sau izolați de comunitățile lor, reprezentantul puterii sovietice, generalul-locotenent Vinogradov cere lui Sănătescu pe data de 31 octombrie ca toți ungurii și germanii, fără excepție, să fie internați în lagăre în termen de maximum cinci zile. Tot acum acesta cere ca orice angajat al statului care nu respectă numărul 2 al convenției din 12 septembrie să fie adus în fața justiției. Ca urmare a acestei decizii, în trei zile sînt arestați 1233 germani și maghiari. Împotriva germanilor se iau și alte măsuri de control sau represiune, fiind vizați cei înrolați în armata Reichului, sau care avuseseră legături cu aceasta, ca și cei din Grupul Etnic German.

Germanilor le sînt destinate următoarele lagăre: Tîrgu Jiu (4600 de locuri), deja menționat și umplut pînă la refuz, Slobozia Veche (2000 de locuri) și Ciurel (500 de locuri), în București. Călugării germani sînt închiși la Timișul de Sus (200 de locuri), iar călugărițele germane la Timișul de Jos, ambele în județul Brașov. Pînă la începutul anului 1945, comuniștii pusese în funcțiune 36 de lagăre, ultimul nou înființat la începutul acestui an fiind teribila pușcărie de la Sighetul Marmației, destinată germanilor. Alături de acestea, în fiecare județ s-a înființat cel puțin un centru de detenție, conduse de jandarmerie sau poliție.

Trebuie precizat faptul că aceste măsuri draconice împotriva germanilor mai ales sînt rezultatul noii conduceri de la București, însă alunecarea lor spre aberație și absurd se datorează întăi de toate Armatei Roșii sovietice. Puterea de la Moscova intenționa să-i deporteze în Siberia sau în alte gulaguri pe toți nemții din țările ocupate de dînsa, iar de această măsură se plînge pe 3 ianuarie 1945 ministrul Afacerilor Externe al României, Constantin Vișoianu, reprezentantului

politic al SUA la București, Burton Berry. Pe 13 ianuarie 1945, primul ministru Nicolae Rădescu îi sugerează lui Vinogradov să nu-i deporteze pe nemți în URSS, ci să-i folosească la muncă în lagărele din România. În pofida acestei intervenții, și a altora asemănătoare, în aceeași lună încep deportările în URSS. Alături de germani, drumul exilului îl iau și mulți români, intelectuali sau buni muncitori, considerați ei ei dușmani ai noii orînduiri. Toți sînt arestați cu brutalitate, maltratați și apoi încărcăți mai rău ca animalele în trenuri de marfă și duși în special în Siberia. Dintr-un raport al Inspectoratului General al Jandarmeriei din 14 februarie, aflăm că deja fuseseră deportați 46.540 de germani, cei mai mulți din Banat. O anchetă a Institutului Național de Statistică din 15 august 1949 ne spune că au fost deportați în URSS 70.148 de persoane, dintre care se întorseseră 40.000 etnici germani. În timpul celor cinci ani de detenție în URSS, aproximativ 15-20 % dintre dînșii au murit din cauza condițiilor inumane la care i-au supus sovieticii. Din România, Ungaria și Iugoslavia, numărul germanilor deportați în URSS se ridică la aprox. 165.000. Din măriile supraviețuitorilor cunoaștem condițiile de detenție: muncă silnică pînă la epuizare, lipsa de căldură, maltratările și disciplina barbară impusă de soldații sovietici, hrana mizerabilă, etc. Mulți germani au reușit să scape de deportare.

Constatînd aceasta, pe data de 19 februarie 1945, Comisia Aliată de Control cere autorităților Consiliului de Miniștri al României să-i dea în urmărire pe toți nemții scăpați, să-i aresteze și să-i trimită în lagărele românești. După șase zile, Ministerul Afacerilor Interne decretează mobilizarea în batalioane de muncă a nemților rămași în țară (bărbați între 17 și 45 de ani, și femei între 18 și 30 de ani). Aceștia erau folosiți la diferite munci în afara lagărelor de concentrare. Acțiunile de căutare și înregimentare a nemților nu au dat mari rezultate, foarte mulți germani reușind să scape de poliție și jandarmerie. Pînă la sfîrșitul lui octombrie 1945, doar 1680 de nemți au fost mobilizați. În noiembrie, același an, se iau măsuri și pentru nemții din Basarabia și Bucovina, plecați în 1940 cu armata Reichului și acum reîntorși în țară. Si ei sînt încadrați în aceste detașamente de muncă. Cei ce nu se încadrau în limitele de vîrstă trebuiau trimiși în lagărul de la Turnu Măgurele. În a doua jumătate a anului 1945 existau în România mai multe centre de muncă forțată pentru nemți: Roșiorii de Vede, județul Teleorman; Drăgănești, județul Olt. Stîna, județul Cluj, Tmișoara, toate folosind-i pe deținuți la construirea sau refacerea de căi ferate. Anina, județul Caraș Severin, și Petroșani, erau detinate muncii în minele de cărbuni. Sînt apoi detașamentele de muncă de la Ploiești, Tîrgoviște și Călan. Există un lagăr de prizonieri și la Budești, județul Ilfov. Un lagăr important e și cel de la Romula, județul Romanați, în apropiere de Caracal. E compus din bordeie și adăpostește peste 2000 de deținuți. După luna aprilie a anului 1945 sînt închiși aici oameni ai administrației statale, cei ce fuseseră de partea generalului Antonescu, intelectuali, țărani, etc. Aceste detașamente nu mai existau la sfîrșitul anului 1947. Aceasta nu înseamnă că deținuții au fost puși în libertate. Mulți dintre dînșii își vor continua calvarul în detașamente de muncă forțată sau în penitenciare.

Referitor la lagărele de concentrare, avem un regulament de funcționare publicat în Monitorul Oficial la data de 6 noiembrie 1944, data cînd acestea sînt legalizate în România. Ele depind de Ministerul Afacerilor Interne și sunt păzite de Ministerul de Război. Era interzisă orice legătură a deținuților cu cei din afară, iar corespondența se cenzureaza. Pot primi o vizită pe săptămîină din partea rudelor apropiate, în prezența comandantului sau a unui delegat al său. În interior, se interzicea orice activitate "politico-socială", iar deținuții nu au nici o legătură cu supraveghetorii. Femeile sînt separate de bărbați. Ulterior, regulamentul a fost modificat și făcut mai dur pentru deținuți. Dacă în primii ani, în unele lagăre sau penitenciare, precum Aiud sau Văcărești exista o anumită libertate și un regim mai puțin despotic, după 1948, viața în pușcării devine un calvar, iar după 1950 un infern.

## **Tărăniștii**

După alegerile din noiembrie 1946, comuniștii s-au năpustit cu furie asupra principalului adversar politic, PNT, condus de Iuliu Maniu. Anul următor e și mai dur pentru acest partid, fiind caracterizat de patru campanii de hăituire și întemnițare a membrilor de vază ai partidului. În prima parte a anului 1947 sînt întemnițați mai mulți capi ai partidului, iar pe data de 19 iulie, partidul PNT-Maniu este dizolvat. Arestarea și întemnițarea membrilor partidului se face sfidînd orice lege și procedură judecătorească. Fără a fi judecați, sînt aruncați direct în temniță, în baza unor ordine secrete ale Ministerului Afacerilor Interne. În decembrie, regele Mihai e constîns să abdice și tot acum sînt privați temporar de libertate membri ai partidului care ar fi fost de partea monarhiei. Alături de liberali, țărăniștii sînt considerați dușmani politici ai partidului comunist și ai neamului. Pentru dînșii sînt rezervate pușcării precum Aiud, Gherla sau Sighet. Aici sînt aruncați în celule mici în principal intelectualii, juriștii, economiștii, politicienii țării. Maltratați verbal și fizic, înfometați, supuși la cele mai umilitoare și jignitoare munci, sînt victime neputincioase ale gardienilor, polițiștilor și jandarmilor, de curînd înregimentați în partidul de guvernămînt.

Numai la două luni de la preluarea puterii, în mai 1945, Petru Groza afirma că a arestat 90.000 de români, iar în anii 1946-1947 au fost uciși de către comuniștii instigați și conduși de Armata Roșie aproximativ 60.000 de cetățeni ai acestei țări. Și era doar începutul.

## **Anii 1947-1949**

În februarie 1948, PSD a fuzionat cu PCR, acesta din urmă eliminîndu-și astfel incomodul partener social-democrat. Pe 13 aprilie este adoptată prima constituție a proaspetei R.P.R. Siguri pe poziție, comuniștii continuă cu mai mult elan eliminarea adversarilor, dar și a comuniștilor puțin zeloși, sau a celor ce puteau “compromite” cauza lor pe motive de totală lipsă de cultură sau morală. Decizia verificării membrilor partidului este luată în cadrul reuniunii Comitetului Central din noiembrie 1948.

Alături de epurarea elementelor nedemne și a anulării adversarilor, noii stăpîni ai țării, flancați bineînțele de sovietici, încep confiscarea mijloacelor de producție. Deja economia țării fusese afectată de reforma monetară din august 1947. Aproape nouă mii de întreprinderi trec în mîinile comuniștilor. Spre sfîrșitul anului 1948 și în prima parte a anului următor statul își însușește spitalele, farmaciile, cinematografele și o parte a fondului de locuințe. Urmează apoi confiscarea tuturor serviciilor private, taxiurile, restaurantele, cabinetele medicale, magazinele de vînzare a produselor alimentare, etc. Spre mijlocul anului 1948, noua putere își însușise economia țării, iar pentru gestionarea acestui sector fundamental este înființată la 19 iunie o Comisie de Stat a Planificării.

Urmează la rînd agricultura. Plenara C.C. al P.M.R din martie 1949 decide lichidarea boierilor și a tărănimii înstărite. Fără drept de apel, fără a primi nimic în schimb, terenurile, animalele, uneltele agricole, bunurile din curțile și de pe terenurile celor avuți sînt confiscate cu forța, sub amenințarea celor mai teribile pedepse. Contemporan cu acest nou jaf legalizat, tărănimii sărace i se promite bunăstarea în noile forme de muncă agricolă, colhozurile și apoi cooperativele agricole de producție.

Acum se modifică și cadrul juridic pentru a putea înfrînge mai ușor rezistența țăranilor. În aprilie se dă un decret care, în mîna autorităților locale, devine satrapic pentru lumea țăranilor înstăriți. Dacă un țăran își ascundea bunurile, comitea un delict pentru care putea fi trimis la

muncă silnică pe o perioadă ce varia între 3 și 15 ani și putea fi amendat cu 50.000 pînă la 200.000 de lei. În iulie același an se stabilește impozitul agricol și regimul colectării cerealelor. Nimeni nu avea voie să-și strîngă bunurile de pe cîmp înainte de a primi procesul verbal ce stabilea cantitatea de cereale ce trebuiau predate statului la un preț oficial stabilit de sus. În vara acestui an se pun bazele și viitoarelor cooperative agricole de producție.

Constatînd că există mulți țărani și muncitori foarte săraci și că în alte părți ale țării sînt zone în care lipsește mîna de lucru, Comitetul Central al P.M.R., prin Ministerul de Interne inițiază deportarea a aproximativ 50.000 de țărani și 18.000 de muncitori, concentrîndu-i în județul Timiș, Argeș și Constanța. Acțiunea se declanșează, ca de obicei, noaptea. În data de 2 martie, printr-o acțiune concordată, aceștia sînt capturați, încărcăți în vagoane și transportați în zonele menționate. Ceea ce mai rămăsese din clasa boierilor sau a țăranilor înstăriți este acum confiscat de stat. Conace, moșii, mobilier, instrumente agricole, aur, bani, bijuterii, absolut totul este confiscat în timp ce stăpînii acestor bunuri erau pe drum sau deja la muncă în altă parte, supravegheați de organele de ordine și control. Sub amenințarea armelor, cei mai mulți au cedat, însă nu au lipsit nici cazurile de rezistență, chiar armată. Mai dură decît soarta țăranilor înstăriți, a fost cea a boierilor. Justiția comunistă i-a condamnat la închisoare sau la deportare pe viață. Cei ce au reușit să scape au fugit peste hotare, sau, să fie condamnați la domiciliu forțat. Mai afectate de aceste jafuri au fost zonele din jurul capitalei, dar și alte județe, de exemplu, Constanța, unde au fost evacuați aproape 300 de proprietari.

#### **Inchisorile, unitățile de muncă și batalioanele de muncă forțată**

Inchisoarea din Pitești, una din nenumăratele temnițe ale gîndirii și libertății arestate, e un exemplu pentru majoritatea închisorilor, exceptîndu-le pe cele destinate strict deținuților politici, care au fost cele mai oribile. Aici, un fost deținut, ne descrie modul de viață al deținuților.

Pînă la mijlocul anului 1949, situația în închisori și penitenciare era suportabilă. Aparatul represiv și punitiv comunist nu avusese timp să se perfecționeze suficient. Există o libertate relativă, deținuții putînd dormi singuri, sau doi în paturi suprapuse, pe saltea. Puteau primi pachete și vizite, întreține o corespondență relativ liberă. Fiind mulți intelectuali și oameni înstăriți, puteau să citească, să scrie, să discute liber pe orice temă voiau. Se legau prietenii. Gardienii sufereau cumva de un complex de inferioritate față de deținuți, ei provenind cel mai adesea din lumea săracă și incultă, instrumente facile în mîna autorităților.

Însă din vara anului 1949 situația începe brusc să se înrăutățească. Foștii patroni, boieri, intelectuali, țărani înstăriți, nu mai sînt numiți domni, ci bandiți. Gardienii încep să-i lovească cu cruzime, oricînd doresc. Li se confiscă totul, nu mai au voie să se întindă ziua pe pat, becul rămîne aprins toată noaptea, nici un deținut nu mai are voie să cheme gardianul, pentru nici un motiv. Nevoile se fac în tinetă și nu la WC. Hrana era insuficientă și consta în terciuri, ciorbe din sfeclă și cartofi. Deținuții se considerau fericiți dacă reușeau să smulgă iarbă, păpădie pe care să o mănînce apoi pe ascuns. Asistența medicală era inexistentă, iar cine se îmbolnăvea, dacă nu reușea să se vindece cu propriile forțe, mergea sigur spre moarte. Relatările deținuților supraviețuitori sînt incredibile, groaznice, întrec orice închipuire. În general, anii 1948-1949 pun bazele unei terori satanice în pușcării, teroare ce va atinge paroxismul între anii 1950-1953.

În 14 ianuarie 1950 este publicat un decret care constituie **unitățile de muncă**. Oricine era bănuțat că nu e de acord cu noua ordine socială și politică, putea fi trimis în aceste unități de muncă. Durata detenției varia de la 6 luni la 2 ani. Dacă în această perioadă, se constata că deținutul nu s-a corectat, putea fi condamnat din nou pentru alți 3 ani. Decretul este apoi completat cu alte decizii. Cine întreține relații cu străinătatea vest europeană, americană, etc. (toată această lume e catalogată ca imperialistă și deosebit de periculoasă), toți cei ce se opun

colectivizării, colectărilor, care fac prozelitism religios, trebuie să fie condamnați și trimiși la muncă forțată.

În 1952 este publicat un alt decret care stabilește aceeași pedeapsă pentru alte categorii de vinovați. Toți cei ce activaseră în diferite partide și acum aveau o funcție în stat, cei ce încercaseră să treacă frontiera în mod fraudulos, bogații, sabotorii, speculanții, recidiviștii, și alte categorii. Ei sînt constrînși la reeducare în coloniile de muncă pentru o perioadă ce variază de la 6 luni la 5 ani. Același decret înființează și **batalioanele de muncă**, unde sînt trimiși bărbații care într-un an nu muncesc cel puțin șase luni. Tot aici sînt trimiși cei ce fac comerț cu bunurile proprii, meseriași fără autorizație, speculanții. În 1958 se aduc alte completări, înființîndu-se locurile de muncă obligatorie. Foștii legionari sînt primii vizați.

Măsurile drastice împotriva celor ce nu slujesc cu fidelitate R.P.R. și nu contribuie din plin la edificarea socialismului pot fi și de altă natură, și anume sînt mutați din aglomerările urbane fie la periferie, fie în alte părți, pentru a nu contamina cu ideile și comportamentul lor pe cetățenii fideli cauzei partidului și progresului țării. Nu au voie să domicilieze în aglomerările urbane: foștii moșieri, chiaburi, legionari, cei condamnați, contrabandiști, naționaliștii germani, maghiari, sîrbi. Dislocarea este însă și pentru cei ce locuiesc în vecinătatea Iugoslaviei. În 1951 este promulgată o Hotărîre a Consiliului de Miniștri, nr. 326, în baza căreia Ministerul de Interne emite o decizie, nr. 200, prin care se stabilește dislocarea și domiciliul obligatoriu pentru categoriile de persoane menționate. În vara acestui an, din apropierea frontierei de vest, din zonele (raioane) Sînicolaul Mare, Timișoara, Reșița, Oravița, Mehadia sînt transportate mii de persoane și fixate în zona București, Constanța și Galați. În anul următor, din centrele orașelor București, Petroșani, Brașov, Constanța sînt dislocate alte mii de persoane, considerate periculoase pentru binele țării. Pe data de 4 decembrie a anului 1952, Ministerul Securității Statului emite un decret care ratifică dislocările de populație din anii anteriori, dislocări de care se ocupase Direcția Generală a Miliției. Prin Hotărîrea Consiliului de Miniștri din 11 martie 1954, se stabilește domiciliul obligatoriu și munca obligatorie pe o durată de la 6 luni pînă la 5 ani în localitățile: Pelicani, Olaru, Ezerul și Dropia din raionul Călărași; Măzăreni și Zagna din raionul Brăila; Brateș, din raionul Galați; Rubla, Bumbăcari și Schei din raionul Călmățui; Fundata și Vișoara, din raionul Slobozia; Movila Gîldăului, Răchitoasa, Valea Viilor, Salcîmi și Lătești, din raionul Fetești; Dîlga Nouă, din raionul Lehliu. Destinul terenurilor și caselor acestor deportați sînt este stabilit prin mai multe hotărîri ale Consiliului de Miniștri din anii 1955 și 1956. Aceste legi au fost abrogate în anul 1968. În perioada 1949-1961, din zona de vest a frontierei sînt dislocate mai mult de 10.000 de familii, adică aproape 44.000 de persoane, pe motivul că au vederi "titoiste", că sînt germani, etc. Alături de localitățile mai sus menționate, aceștia au mai fost stabiliți în orașele Olteniei sau în unele orașe din Transilvania.

### **Unități, colonii și lagăre de muncă**

Pe data de 14 ianuarie 1950, Prezidiul Marii Adunări Naționale promulgă un decret prin care se înființează unitățile de muncă, înlocuite în 1952 cu coloniile de muncă. Aici erau trimiși cei care se opuneau regimului, nu contribuiau la construirea socialismului, vorbeau împotriva autorităților statului român sau sovietic, aveau legături cu imperialiștii occidentali, aveau un trecut reacționar, sau nu se corectaseră în perioada muncii forțate. Trebuia construit canalul Dunăre-Marea Neagră. Directorul general al canalului, Hosu, telefona la Ministerul de Interne, iar acesta la Direcția Anchete. Aceasta din urmă dădea dispoziții în diferite zone ale țării, cîți condamnați trebuiau să prezinte fiecare, iar arestările urmau imediat în funcție de necesitățile

canalului.

Durata muncii în aceste unități sau colonii varia de la 6 luni la 2 ani, însă se putea prelungi pînă la 5 ani, în funcție de capacitatea de a se reeduca a condamnatului. La biroul central al unităților de muncă, Elena Drăgănescu și Ella Mateescu prezentau tabelul nominal și conținutul pe scurt al dosarului fiecărui deținut la Ministerul Afacerilor Interne, lui Gheorghe Pintilie sau Alexandru Nicholschi, care stabileau durata muncii forțate pentru fiecare grup ce sosea în unitatea de muncă. Intre anii 1950-1952, în aceste unități au fost trimise aproape 20.000 de persoane. Modalitățile despotice, ignorarea celor mai elementare drepturi ale persoanei, au făcut ca aproape 4000 dintre acești deportați să prezinte un dosar în care cereau reanalizarea cazului lor. Comisia stabilită de Ministerul de Interne a decis însă eliberarea a numai 48 de persoane. Ca profesie, cei condamnați aici sînt aproape 5 mii de țărani, și tot atîtea mii de muncitori, aproape 3500 de funcționari, urmînd apoi comercianții, învățătorii și profesorii, medicii, ziariștii, proprietarii de terenuri, elevi și studenți și 823 de preoți. Se apreciază că în perioada 1950-1968, cînd au fost desființate aceste unități și colonii, numărul total al deținuților din Dobrogea se ridică la aproximativ 100.000.

Ca localizare geografică, coloniile și unitățile de muncă erau în marea lor majoritate în Dobrogea, la canal, în Delta Dunării, în Balta Brăilei și cea Borcei. Localitățile sînt: Grindu, Periprava, Luciu, Boc, Saivane, Sfiștoavca, Salcia, Pietra, Stoenești, Galeș, Poarta Alba, Saligny, Km. 4, Km. 31, Capul Midia, Peninsula, Castelul, Cernavodă și multe altele. În alte zone ale țării, colonii au fost la Baia Sprie, Cavnic, Nistru, Bicz, Fundulea, Spanțov, Chirnovi, Mănăstirea, etc. Centre de triere a condamnaților existau la Popești-Leordeni, Rahova, Pipera Roșie, Ferma Bragadiru. Cei condamnați aici aveau condiții puțin mai bune decît în închisori, în sensul că se puteau bucura de lumina zilei. În rest, hrana era mizerabilă, colonia era împrejmuită cu două rînduri de sîrmă ghimpată, păzite din foșoare de santinele înarmate. Caralii și brigadierii organizau munca condamnaților, fie muncă agricolă, sau meșteșugărească, manufacturieră, la canal, construcții de drumuri, căi ferate, etc. Deținutul avea dreptul doar să asculte și să execute dispozițiile șefilor, care nu rareori îi maltratau verbal și fizic. Acordarea de puteri absolute șefilor din colonii i-au făcut pe mulți să se transforme în adevărați torționari, ceea ce a fost sesizat și de Direcția Generală a Lagărelor și Coloniilor de Muncă.

În unitățile de muncă sunt trimiși 90 de personalități ale țării din perioada interbelică: capii liberalilor, Constantin Brătianu și Gheorghe Brătianu, personalități eminente ale unirii de la 1918: Ion Pelivan, Vlad Aurel, Ion Nistor, Pantelimon Halippa. Atît unitățile, cît și coloniile de muncă au fost desființate la data de 11 martie 1954 prin Hotărîrea nr. 337 a Consiliului de Miniștri.

## **Penitenciarele**

Cu excepția penitenciarului de la Sighet, toate celelalte penitenciare sînt active, și ca atare dosarele lor sînt inaccesibile cercetării istorice. În pofida multor intervenții și cereri din interior, sau din exterior de a oferi condiții de cercetare și cunoaștere a ororilor sistemului comunist din penitenciarele României dinainte de 1989, conducerea criptocomunistă din țară s-a opus și se opune acestor inițiative din motive lesne de înțeles.

Pentru perioada anilor 1950-1964, penitenciarele cele mai importante ca locuri de detenție ale adversarilor politici ai comunismului sînt: Văcărești, Gherla, Poarta Albă, Aiud, Pitești, Alba Iulia, Craiova, Satu Mare, Brăila, și altele. Cel mai teribil dintre toate, este penitenciarul de la **Sighet**, unde începînd cu anul 1950 este decapitată o bună parte a elitei

politice, culturale și religioase a țării. Primul grup de personalități este adus la Sighet pe data de 7 mai 1950, arestați în noaptea anterioară. Lista acestora e mult prea lungă pentru a putea fi prezentată aici, acum.

Istoricul Constantin Giurescu, care a stat aici cinci ani și două luni, ne descrie bine construcția și viața de aici. Deținuții sînt total izolați de lume, nu voie să vorbească între dînșii, sînt simple numere, și așa sînt chemați. Nu au voie să aibă absolut nimic. Cine încalcă vreo regulă este sfișiat în bătaie și închis în celula neagră de la primul etaj, cu beton pe jos, mică, fără fereastră, cu un lanț la mijloc, cu patru capete, cu care i se încătușează mîinile și picioarele, obligîndu-l la o poziție contorsionată.

La ora 5 dimineața, deținuții sînt treziți și duși în curtea de jos pentru a umple un bazin cu apă; aceasta, de trei ori pe zi. Ei execută toate muncile necesare supraviețuirii: curățenie, spalare, gătit, cărat lemne, cărbune, etc. Hrana e mizerabilă și insuficientă. În primii trei ani, arpacășul era aproape nelipsit de la masă. Medicul închisorii, Lungu, e un șarlatan, medic fals, iar la cererile bolnavilor de a fi tratați, el le răspundea mereu la fel: "Medicamentele sînt inutile, să lăsăm natura să lucreze". Cel mai greu sînt chinuții ierarhii și preoții greco-catolici, și cei romano-catolici, pentru că nu renunță la Sfîntul Părinte și nu acceptă o biserică națională.

Între deținuți este cultivată o neîncredere totală, la fel și între gardieni. Cu timpul, slăbirea forțelor fizice duce și la slăbirea celor mintale. În acest sens, din toate penitenciarele din România, Sighetul are cei mai mulți deținuți ce au înnebunit, s-au sinucis, sau au fost uciși. De două ori pe săptămîină sînt adunați și li se inoculează tot felul de calomnii și minciuni, pentru a-i dezbină și mai mult, pentru a-i determina să accepte faptul că au fost nu numai pleava poporului, dar dușmanii cei mai periculoși ai neamului și ai democrației.

Directorul închisorii este Vasile Ciolpan, fost prizonier în URSS, tăietor de pădure, cu doar trei clase primare. În 1950 face un curs de pregătire de cinci luni la Ministerul Afacerilor Externe, după care e numit director. Bolnav de ficat, slab, bețiv, stăpîn absolut peste penitenciar. Reușea să-și stăpînească răutatea dintr-însul, dar nu totdeauna. Însă avea și momente de înțelegere și compasiune față de deținuți. În iunie 1955 vine un alt director, prosper și sănătos. Un maniac al inspecțiilor, un despot pentru deținuți și celelalte cadre din subordine. Dintre gardieni, unii erau adevărate bestii, alții erau omenoși și chiar au încercat, atît cît se putea, să le aline suferințele deținuților. Însă aceștia nu stăteau mult la Sighet. Aici era nevoie de persoane care să anuleze fizic și psihic pe cei considerați a fi cei mai mari dușmani ai țării, vampiri, bogătași corupți, oameni ai imperialismului american și papal.

Numărul celor decedați la Sighet e de aproximativ 60 de deținuți, fără cruce, fără nici un semn pe mormînt, în cimitirul săracilor de la marginea orașului. Erau înmormîntați pe ascuns de persoane care nu știau pe cine înmormîntează, iar nimeni din familiile lor nu era anunțat de deces. La Sighet, și ultima fărîmă de omenie a dispărut din sufletul multora care au încercat să distrugă nu numai cultura, religia, politica, dar și persoana umană ca atare. Ne spune însă Giurescu în memoriile sale că în pofida acestei tentative satanice, spiritul și credința deținuților au fost deseori mai tari decît armele adversarilor.

### **Inceputul calvarului Bisericii greco-catolice**

În august furia noilor conducători se abate asupra învățămîntului. Partidul Muncitoresc Român condus de secretarul său general Gh. Gh. Dej, consideră că cea mai mare piedică în calea democratizării societății românești o constituie Biserica Catolică de ambele rituri, latin și



oriental. Aceeași convingere o are și noul patriarh Iustinian, ales în fruntea Bisericii Ortodoxe Române de Marea Adunare Națională pe data de 24 mai 1948. Imediat, acesta le cere greco-catolicilor să se întoarcă acasă, la Biserica mamă. Colaborator și prieten al lui Gh. Gh. Dej, pe care îl adăpostise după ce evadase din lagărul de la Tg. Jiu, locotenent al Patriarhiei, cu o posibilă implicare în moartea suspectă a mitropolitului Irineu Mihălcescu și a patriarhului Nicodim (12 februarie 1948), noul șef al Bisericii, în discursul de mulțumire adresat noii conduceri, după ce precizează că nicicând în istorie, Biserica nu a avut condiții mai favorabile de trăire a Evangheliei ca acum, Iustinian Marina promite că “va șterge dintre Români dureroasa despărțire ce durează de 250 de ani”<sup>1</sup>. Tot cu această ocazie, Ministrul Cultelor, Stanciu Stoian, își exprimă ferma convingere a unei perfecte colaborări dintre autoritățile politice și cele ale Bisericii Ortodoxe Române. În felul acesta, va fi distrus imperialismul occidental și cel papal, iar rătăciții greco-catolici vor reveni, în sfârșit, la Biserica mamă<sup>2</sup>.

În iulie 1948, are loc la Moscova un Congres Pan-Ortodox, la care participă patru patriarhi, cel al României, al Bulgariei, Uniunii Sovietice și Alexandriei. Acuzele și calomniile aduse Vaticanului sînt aberante. Stalin nu putea accepta înfrîngerea comuniștilor în alegerile din Italia din martie, același an, iar acum își vărsa veninul, însoțit și de ascultătorii capi ai respectivelor biserici ortodoxe. În Ucraina subcarpatică, deja din 1945 Biserica catolică de rit oriental fusese suprimată și înglobată în Ortodoxism. Acum se decide acelasi lucru și pentru românii uniți cu Roma.

Pe data de 19 iulie 1948 se publică în Monitorul Oficial legea de denunțare a Concordatului cu Sfîntul Scaun, încheiat la 10 mai 1927 și ratificat la 12 iunie 1929. Legea este unilaterală și total arbitrară întrucît nu respectă articolul 28 din Concordat, care stabilea un aviz prealabil de șase luni dat Sfîntului Scaun. Această denunțare anula ultima lege ce împiedica guvernul primului ministru, Petru Groza, apoi șef al statului și președinte al Prezidiului Marii Adunări Naționale (1952-1958), să formeze un stat în care orice confesiune religioasă, orice Biserică, ar fi trebuit să devină un simplu instrument în mîna oamenilor politici.

“Legea pentru reforma învățămîntului” din 3 august 1948 stabilește că orice formă de învățămînt din România este doar de competența statului, stabilit pe baze democratice și realist-științifice. Învățămîntul confesional este scos din toate școlile, iar misticismul, superstițiile, obscurantismul și preconcepțiile pe care le propagă Biserica trebuiesc combătute și distruse. Odată cu această punere în ilegalitate a învățămîntului religios, sînt confiscate toate școlile confesionale, ca și cele ale unor instituții străine, și transformate în focare de educație comunistă. Biserica Catolică este contrară acestei legi și trimite o scrisoare de protest ministrului educației naționale, Stefan Voitec. Din cîte știm, episcopatul catolic nu a primit un răspuns oficial la această scrisoare.

În ziua următoare, pe data de 4 august, este promulgată o altă lege, “Legea pentru regimul general al Cultelor”. În primele articole, legea garantează libertatea religioasă, iar articolele 6 și 7 garantează tuturor cultelor din R.P.R. libera organizare și funcționare, cu precizarea ca să nu fie împotriva Constituției, ordinii sociale, siguranței statului și să fie recunoscute de Prezidiul Marii

---

<sup>1</sup>*Biserica română unită. Două sute cinci zeci de ani de istorie*, Madrid 1952, p 285.

<sup>2</sup>Convingerea că unirea de la 1700 reprezintă o gravă eroare a unei părți a românilor, că ea este rezultatul imperialismului habsburgic și al ofensivei Romei papale, al expansionismului catolic, este împărtășită și astăzi de Biserica Ortodoxă Română. Vezi: PETRARU, Gh., *Ortodoxie și prozelitism*, Iași 2000, p 167-186.

Adunări Naționale. Se cere apoi fiecărui cult să prezinte Ministerului Cultelor un statut de organizare și funcționare. Acest minister are puterea de a controla orice activitate a deservenților cultului, de orice natură ar fi ea, administrativă, financiară, culturală. Autoritățile religioase trebuie să jure fidelitate și ascultare față de noua conducere în fața reprezentantului Ministerului Cultelor, obligându-se să apere țara de dușmanii din interior și din exterior. Bunurile bisericilor trebuie inventariate și verificate de sus-numitul minister. Articolul 22 stabilește că pentru a putea funcționa, o dieceză trebuie să aibă cel puțin 750.000 de credincioși. Articolul 37 stabilește că în cazul în care mai bine de jumătate din credincioșii unui cult trec la alt cult, atunci și bunurile respectivei parohii trec în totalitate la celălalt cult. Articolele 40 și 41 se referă expres la Biserica Catholică de ambele rituri și stabilesc că orice legătură cu orice autoritate sau instituție din afară trebuie să fie aprobată de Ministerul Cultelor prin Ministerul de Externe. În plus, nici un cult din afară nu poate exercita vreo influență asupra credincioșilor statului român.

Pe data de 27 august, episcopatul de ambele rituri, întrunit la Oradea, înaintează un memoriu Ministerului Cultelor în care își expune punctele de vedere, precizând acele aspecte ale legii care contravin naturii Bisericii Catolice. Se precizează în memoriu că Biserica Catholică e de origine divină, și Statul nu-i poate cere un statut de funcționare. Există dreptul canonic în care este cuprinsă organizarea și funcționarea ei din punct de vedere juridic bisericesc. Este respinsă apoi cererea statului da a întrerupe orice legătură cu Vaticanul și cu Sfântul Părinte. Jurisdicția universală a papei pentru toți catolicii e de drept divin, iar a renunța la aceasta înseamnă a renunța să mai fii catolic. Nu sînt acceptate apoi nici controlul și aprobarea Ministerului Cultelor asupra tuturor activităților clericilor. Este contestat apoi și respins jurămîntul de fidelitate și ascultare în fața Ministerului Cultelor. Clerul nu poate jura fidelitate pe legi anticreștine. Cel mult, poate accepta deciziile statale cu caracter pur administrativ sau financiar. În sfîrșit, nu este acceptată nici decizia care stabilește funcționarea unei dieceze doar dacă are minim 750.000 de credincioși.

Deși lovea și în ființa și interesele ei, Biserica Ortodoxă, prin patriarhul Iustinian, s-a conformat, cu unele excepții, la noile legi. În schimb, poziția oficială a episcopatului catolic de ambele rituri a iritat pe oamenii regimului, iar repercursiunile nu întîrzie să apară. În Monitorul Oficial din 3 septembrie este publicată destituirea episcopului Ioan Suci, administrator apostolic al Mitropoliei de Blaj. Pe data de 18 septembrie sînt destituiți episcopii Traian Frențiu de Oradea, Alexandru Rusu de Baia Mare și Ioan Blan, de Lugoj. Sînt încă tolerați episcopii Iuliu Hosu de Cluj-Gherla și Vasile Aftenie, vicar general la București. Este de admirat curajul acestor episcopi, care rămîn în continuare la datorie, fideli Sfîntului Părinte care i-a numit, și turmei încredințate lor spre păstorire. Fiind într-o vizită pastorală la Caransebeș, patriarhul Iustinian se bucură de aceste dispoziții ale statului și promite din nou că va depune tot efortul pentru refacerea unității religioase a tuturor românilor.

Probabil la sfîrșitul lunii iunie, patriarhia, în colaborare cu autoritățile comuniste de la București, pusese la cale un plan de desființare a Bisericii greco-catolice, după planul sovietic ce desființare în 1945 Biserica catolică ruteană. De acest plan, elaborat în secret, episcopii greco-catolici nu au știut, însă ceea ce știau era faptul că decizia politico-ortodoxă din țară era teribilă pentru dînșii și se așteptau din clipă în clipă la dezlănțuirea ofensivei împotriva lui și a diecezelor pe care le păstoreau. Si nu s-au înșelat. Pe data de 27 comuniștii (politicieni, milițieni, jandarmi) constrîng mai mulți clerici, canonici, protopopi, preoți cu funcții deosebite, din toate diecezele să semneze adeziunea la Biserica Ortodoxă. Intrucît refuză, sînt maltratați, bătuți, amenințați. Au fost și cazuri de cedare, iar oamenii Direcției Generale a Securității Poporului (D.G.S.P.), organ înființat pe 30 august, se folosesc de numele lor, pentru a-i constrînge și pe

ceilalți să cedeze.

Oamenii securității, însoțiți de greco-catolici căzuți în mrejele lor și ajutați de autoritățile locale, merg în comunitățile greco-catolice și, prin constrângere, amenințare, promisiuni înșelătoare, adună semnături de adeziune pentru un congres la Cluj, prezidat de episcopul Iuliu Hosu, unde se va dezbate problema unirii greco-catolicilor cu ortodocșii. Ziarele noului regim, Scînteia și România liberă, scriu în data de 30 septembrie că 430 de preoți și sute de mii de credincioși sînt de acord cu unirea. Procedura de adunare a semnăturilor a fost foarte bine gândită dinainte, și s-au folosit cele mai inteligente și mai perfide metode pentru a-i duce în eroare pe greco-catolici.

Inițial, au fost 40 de preoți greco-catolici antrenați în planul de desființare a bisericii lor. Toți erau persoane cu diferite lipsuri comportamentale, cu o vocație slabă, în conflict cu episcopii lor, sau cu preoții. Făceau deja dinainte jocul dușmanilor bisericii, iar acum erau și mai angajați în lupta împotriva ei, sperînd posturi importante în noua orînduire. În tot acest timp, episcopii erau izolați în reședințele lor, cu agenții Securității la poartă, interzicîndu-li-se să iasă, să-și apere turma de lupii răpitori și de acei Iuda care o trădau. Protestele lor la autoritățile locale sau la cele centrale erau sortite eșecului.

Pe data de 1 octombrie, în sala de gimnastică a liceului George Barițiu din Cluj, 37 de preoți trădători se adună, sub paza severă a oamenilor Ministerului de Interne, pentru a declara trecerea la Biserica Ortodoxă Română a Bisericii Greco-Catolice din România. Sînt prezenți și doi reprezentanți statali, ai Ministerului de Interne și ai Ministerului Cultelor. S-a ales un comitet, iar președintelui acestui comitet i s-a înmînat un discurs ce trebuia să îl țină și care era elaborat de Ministerul de Interne. Discursul conținea o versiune eronată a unirii de la 1700, o calomniere grosolană a Sfîntului Scaun, urmat apoi de proclamarea revenirii la Biserica mamă a rătăciților greco-catolici într-un stat în care, în sfîrșit, domnește democrația și dreptatea. Iau cuvîntul apoi alți vorbitori, care susțin aceleași idei. La sfîrșit, preotul Zagrai Gheorghe citește o proclamație și un apel prin care se declară nulă unirea de la 1700 și revenirea la Biserica mamă. Într-o atmosferă de completă satisfacție, toți semnează această proclamație. Președintele comitetului, Belașcu, propune plecarea la București și înmînarea acestei declarații semnate și a apelului patriarhului Iustinian, iar preotul Aurel Burumboi mulțumește oamenilor guvernului pentru garantarea libertății acestei întruniri. Așa s-a început acest act de trădare rușinoasă a Bisericii Greco-Catolice.

În ziua următoare grupul celor 36 (unul reușise să fugă), escortați de poliție, ajung în Gara de Nord, întâmpinați de preotul Petre Vintilescu, decanul facultății de teologie din capitală. A doua zi, 3 octombrie, sînt primiți în sala Sfîntului Sinod de patriarhul Iustinian și alți ierarhi. Preotul Burumboi citește proclamația, iar patriarhul e total de acord cu cele scrise și semnate. Ia cuvîntul apoi mitropolitul Nicolae Bălan al Sibiului, fericit de eveniment și acuzînd Sf. Scaun (în terminologia de atunci, Vaticanul) de cele mai grave rele, asociat al imperialismului anglo-american. La sfîrșitul recepției, toți merg în procesiune la biserica Sf. Spiridon, unde mitropolitul Bălan oficiază un Te Deum de mulțumire. La sfîrșit, preotul Vintilescu citește actul sinodal de reprimire a celor rătăciți în sînul Bisericii mamă. Toți semnează actul sinodal, iar patriarhul Iustinian concludă, anunțînd că pe data de 21 octombrie se va comemora “ziua sărbătoririi eliberării din vrăjmașa captivitate a Romei”.

Episcopul Iuliu Hosu reușește să scape de vigența oamenilor Securității și trimite la toți episcopii greco-catolici o circulară care este citită în biserici în duminica din 3 octombrie. În această circulară se dezaprobă trădarea de la Cluj din data de 1 octombrie, iar toți cei 36 de preoți participanți sînt excomunicați. O atitudine de protest și condamnare a acestei trădări o au toți

ierarhii Bisericii ce-și începuse deja martiriul.

Pe data de 2 octombrie, Nunțiatuura Apostolică din București protestează prin nunțiuul Gerald Patrick O'Hara la Ministerul de Externe împotriva prigoanei declanșate de autoritățile române. Sînt amintite legile și dispozițiile ce garantau libertatea religioasă și a bisericilor: Tratatul de pace de la Paris din 20 februarie 1947, Constituția R.P.R. din 28 mai 1948 și Legea cultelor din 4 august 1948, toate aceste legi fiind acum încălcate prin "procedee nedemne de un stat civilizată". Guvernul României răspunde la protestul Nunțiatuunii și afirmă că toate aceste acuze sînt false și sînt un amestec al unei instituții străine în problemele interne ale unui stat democratic. Greco-catolicii se întorc de bunăvoie la Biserica mamă și scapă de robia Romei.

Episcopii greco-catolici reușesc să se întrunească pe data de 7 octombrie și redactează o scrisoare de protest pe care o trimit președintelui R.P.R., Constantin Parhon, cerîndu-i să ia masuri pentru încetarea acestor persecuții și samavolnicii. În aceeași zi și episcopii catolici, alături de cei de rit oriental, înaintează președintelui Consiliului de Miniștri, Petru Groza, o scrisoare în care prezintă legile și dispozițiile recente împotriva Bisericii Catolice și deplîng campania de denigrare și de persecutare ce s-a abătut asupra ei. Ambele scrisori sînt înmîinate ministrului cultelor, Stanciu Stoian, de către episcopul Vasile Aftenie, care, însă, își manifestă în fața acestuia satisfacția pentru revenirea greco-catolicilor la Biserica mamă, și îl îndeamnă pe Aftenie să le urmeze exemplul.

În luna octombrie, statisticile și propaganda comunistă ne spune că au trecut la ortodoxism aproximativ 600 de preoți și sute de mii de credincioși, sub ochii neputincioși ai episcopilor, care rămîn fideli, la datorie. Tînărul episcop de Blaj, Ioan Suciu se remarcă între toți ierarhii prin curajul cu care se luptă și-i întărește pe toți în credința și fidelitatea față de Cristos și Biserica Romei.

Așa cum anunțase deja patriarhul Iustinian, pe data de 21 octombrie, la Alba Iulia are loc o mare adunare pregătită în detalii de autoritățile ortodoxe și cele comuniste. Exact după 250 de ani și în același loc, se va desfășura un act tragic și samavolnic împotriva Bisericii Greco-Catolice. Oamenii regimului în colaborare cu clerul local ortodox din Transilvania aduc la Alba Iulia, în curtea catedralei Sf. Treime ca să participe la sinistrul spectacol religios și politic ce va începe în curînd. E prezent patriarhul Iustinian, înalta ierarhie ortodoxă, cei 36 de preoți greco-catolici trădători, care, de altfel formează prezidiul adunării. Se țin discursuri din partea preoților trădători, vorbește președintele prezidiului, T. Belașcu, ia cuvîntul un țaran, apoi un profesor și toți preamăresc noua democrație și aprobă revenirea greco-catolicilor din multiseculara lor rătăcire. Cei 39 de preoți elaborează o moțiune pe care o prezintă patriarhului și membrilor Sf. Sinod. Se intră apoi în catedrală pentru un Te Deum de mulțumire. Patriarhul ține un discurs și declară împlinită revenirea celor rătăciți în staulul Bisericii mamă. Ia cuvîntul și mitropolitul Nicolae Bălan, apoi se citește actul sinodal, semnat de patriarh și de 25 de ierarhi ortodocși. Ceremonia de la Alba Iulia reprezintă al treilea episod al primei părți a calvarului Bisericii Greco-Catolice, după adunarea de la Cluj și cea de la Patriarhie.

Aceastei prime etape a calvarului îi va urma imediat o a doua, caracterizată de prigonirea clerului și credincioșilor acestei biserici. Arestările vor începe întîi cu episcopii. Pe data de 27 octombrie este arestat episcopul Ioan Suciu. În noaptea următoare sînt arestați episcopii Valeriu Traian Frențiu (Oradea), Alexandru Rusu (Baia Mare), Ioan Bălan (Lugoj), Vasile Aftenie (București) și Iuliu Hosu (Cluj). Toți sînt escortați la vila de vară a Patriarhiei, la Dragoslavele, pentru ca după scurt timp să fie aruncați în cele mai teribile pușcării. În același timp cu arestarea lor, au fost arestați și mulți clerici greco-catolici ce aveau misiuni deosebite în episcopii sau protopopiate. Mulți dintre dînșii au fost duși la sediul Ministerului de Interne și apoi închiși în

Seminarul de la Tg. Neamț, în regim de lagăr, sub paza a 50 de soldați și a oamenilor Siguranței. E primul mare val de arestări, înainte de 1 decembrie, același an, când guvernul comunist a luat decizia desființării Bisericii Greco-Catolice. Pe data de 27 februarie 1949, închiși de la Neamț sunt transportați la mănăstirea Căldărușani, în casa de cîntăreți bisericești, unde fuseseră aduși tot acum și episcopii lor. Aici vor sta, păziți de oamenii Siguranței și de călugării ortodocși, timp de 15 luni, sub protecția Securității și a patriarhului, care spera că vor ceda și vor trece la Biserica Ortodoxă.

Urmează actul final din 1 decembrie, care legalizează toată lupta comunistă și ortodoxă anterioară împotriva Bisericii Greco-Catolice. Decretul nr. 358 are doar două numere. Primul stabilește că orice formă de organizare bisericească (mitropolie, episcopie, protopopiat, etc) încetează să mai existe. Al doilea articol decretează trecerea în patrimoniul statului a tuturor bunurilor mobile și imobile ale "fostului cult greco-catolic". O comisie formată din reprezentanți ai ministerelor de finanțe, interne, agricultură, domenii și învățămînt public, și cultelor va stabili destinația acestor averi, putînd atribui o parte din ele Bisericii Ortodoxe Române. Decretul este semnat de președintele țării, C.I. Parhon, de Marin Florea și de ministrul cultelor, Stanciu Stoian. Pe data de 4 decembrie, decretul este prezentat episcopilor greco-catolici închiși la Dragoslavele. Acum ei primesc și o scrisoare din partea patriarhului, care-i îndeamnă să-și ceară pensionarea și o locuință de la autoritățile române. Episcopii condamnă și resping atît decretul, cît și scrisoarea patriarhului. Precizăm ca o completare la acest noi episod de ilegalitate flagrantă, cruzime și cinism, protestul bisericilor ortodoxe din Occident, trimis secretarului Congregației pentru Bisericile Orientale, cardinalul Eugen Tisserant. Aceste biserici condamnă asupra și deplîng samavolniciile săvîrșite de confrății lor ortodocși din România și se solidarizează cu suferințele Bisericii Greco-Catolice.

Fiind la Căldărușani, în completă izolare, episcopii sînt vizitați din cînd în cînd de oamenii regimului. La data de 10 mai 1949, este luat de aici episcopul Ioan Suciu, iar pe data de 18 mai, episcopul Vasile Aftenie. Sînt duși la Ministerul de Interne din capitală, interogați, jigniți și matrațați. Episcopul Aftenie moare în luna mai a anului 1950 la închisoarea Văcărești, victimă a tortionarilor de aici și a celor de la Ministerul de Interne. Este înmormîntat în cimitirul Belu, din capitală.

Constatănd că nu cedează, acceptînd trecerea la Biserica Ortodoxă, din dispoziția Ministerului de Interne, pe data de 24 mai 1950 episcopii și preoții sînt urcați în două mașini, sub escorta a 14 polițiști și transportați la închisoarea din Sighet. Episcopul Ioan Suciu este dus întîi la Ministerul de Interne, anchetat și bătut pentru a-l determina să cedeze. Nereușind să-l învingă, pe data de 16 septembrie este transportat și dînsul la Sighet împreună cu trei preoți și un călugăr. Directorul închisorii, Ciolpan le dă episcopilor și preoților două celule, 44 și 48. Episcopii Bălan, Frențiu și Suciu au fost mult timp bolnavi, dar n-au primit nici o asistență sanitară. În vizitele sale duminicale, prescria cîte o pastilă de aspirină, piramidon și pleca.

Bătuți, jigniți în cele mai umilitoare moduri, lăsați fără nici o îngrijire, episcopul **Anton Durcovici** moare izolat în celulă pe 10 decembrie 1951. El fusese adus aici pe data de 5 decembrie 1950, după ce fusese interogat și chinuit la Ministerul de Interne. Despre detenția și moartea lui a dat mărturie preotul Rafael Friedrich, și el închis aici.

Din cauza refuzului de a adera la ortodoxie, episcopul Vicariatului din București, **Tit Liviu Chinezu** este maltratat și izolat în celula 62. Directorul închisorii dă ordin să fie lăsată deschisă fereastra, iar pe data de 15 ianuarie 1955 episcopul este găsit mort, înghețat în această celulă. Este înmormîntat în cimitirul evreiesc de la marginea localității.

Episcopul de Oradea, **Valeriu Traian Frențiu**, mereu bolnav în penitenciar, s-a stins în

brațele celorlalți episcopi, în celula 44, pe data de 11 iulie 1952, la vârsta de 77 de ani. A fost înmormântat și el în secret, în același cimitir al săracilor.

Episcopul de Blaj, **Ioan Suci**, moare pe data de 27 mai 1953, în aceeași celulă 44 și înmormântat ca și episcopul Frențiu.

Episcopul de Lugoj, **Ioan Bălan**, stă cinci ani la Sighet, din 24 mai 1950 pînă la 5 ianuarie 1955, cînd este scos de aici și dus cu domiciliu forțat în mănăstirile ortodoxe Curtea de Argeș și Ciorogîrla, pentru alți cinci ani. Impreună cu episcopii supraviețuitori de la Sighet, Alexandru Rusu, de Baia Mare, și Iuliu Hossu, de Cluj-Gherla, adresează un memoriu guvernului român, cerînd refacerea Bisericii Greco-Catolice. Ca răspuns, este arestat și izolat la Ciorogîrla. Imbolnăvindu-se, este trimis într-un spital din București, unde moare la 4 august 1960.

Episcopul **Alexandru Rusu** este dus la Sighet la 25 mai. Este scos de aici în 1955, dus la Curtea de Argeș, apoi la mănăstirea Cocoș, din Dobrogea. În mai 1957, este condamnat de Tribunalul militar din Cluj la 25 de ani de închisoare, pentru că nu a voit să se rupă de Biserica Romei, și a spus-o aceasta cu voce tare, în public. Este trimis la Gherla, apoi la Dej și din nou la Gherla. Aici moare în celula nr. 10, la data de 9 mai 1963. Este înmormântat în cimitirul închisorii, cu un semn la căpătîi, numărul 133, pe care îl purta ca deținut.

Episcopul **Iuliu Hossu**, din 1948 și pînă în 1970, a petrecut 22 de ani în închisorile comuniste și în domiciliile obligatorii ale mănăstirilor ortodoxe. Moare la 28 mai 1970, la spitalul Colentina din București și este înmormântat la cimitirul Belu. A fost creat cardinal de papa Paul al VI-lea la 5 martie 1969, însă numirea a fost făcută publică doar la 5 martie 1973.

Îi menționăm aici și pe episcopii latini din România, prezenți la Nunțiatura Apostolică din București în 1948, pentru a analiza grava situație a Bisericii Catolice din țară și pentru a decide ce trebuie făcut.

Patrick O'Hara, Nunțiu apostolic

Alexandru Teodor Cisar, episcop-mitropolit de București

Ioan Scheffler, episcop de Satu Mare

Augustin Pacha, episcop de Tmișoara

Marton Aron, episcop de Alba Iulia

În contextul unei schimbări politice interne și externe în același timp, Gheorghe Gh. Dej și oamenii partidului în general își dau seama că deținuții politici nu mai reprezintă un pericol pentru securitatea statului. În ianuarie 1960, numărul acestor deținuți se ridică la 17.613, conform statisticilor oficiale. În cursul anului 1962 sînt eliberați mulți foști legionari. În anul următor, ca urmare a amnistiei decretate de Dej, au fost eliberați alte aproape patru mii de deținuți. În anul 1964, prin decretul nr. 176 din aprilie și nr. 411 din iulie sînt eliberați aproape toți deținuții politici, deci și clericii, catolici și ortodocși. Trebuie precizat însă că cei mai mulți dintre clericii ortodocși fuseseră condamnați mai ales pentru faptul că fuseseră legionari, sau pactizaseră cu acest partid. Această amnistie încheie o perioadă de teroare, una din cele mai triste din istoria acestui neam, căzut în orbire și slugă a sovieticilor. Insa, rămînea în interior, intactă și omniprezentă Securitatea și ambițiosul ei șef, ministrul de Interne, Alexandru Drăghici.

## **Bibliografie**

COURTOIS S. – WERTH, N., și alții, *Il libro nero del comunismo*, Milano 1998.

DELETANT, D., *România sub regimul comunist*, Traducere de D. Răzdolescu, București 1997.

DELETANT D., *Teroarea comunistă în România. Gheorghiu Dej și statul polițienesc*,

*1948-1965*, Traducere de L.Leuștean, Iași 2001.

GIURESCU, C., *Cinci ani și două luni în Penitenciarul de la Sighet*, București 1994.

*Partidul, securitatea și cultele*, 1945-1989, Coord. A. N. Petcu, București 2005.